

УДК 330.3: 658.1

М. В. Заплатинський,
к. е. н., доцент, доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук,
Українська академія друкарства, м. Львів
ORCID ID: 0000-0001-7842-3888

DOI: 10.32702/2306-6792.2020.4.83

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

М. Zaplatynskyi,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department
of Social and Humanities sciences, Ukrainian Academy of Printing, Lviv

PROBLEMS OF FINANCIAL SUPPORT OF INNOVATIVE ACTIVITY OF ENTERPRISES IN UKRAINE

Інновації є невід'ємною частиною економічного розвитку не тільки окремих підприємств, а й країни загалом. У зв'язку з цим важливо правильно розподіляти фінансові ресурси, спрямовані на підтримку і розвиток інноваційної діяльності. Пошук і вибір методів фінансування інновацій повинен здійснюватися з урахуванням зовнішніх і внутрішніх факторів, нехтування якими веде до нестачі фінансових ресурсів і заморожування проектів на початкових стадіях для окремих компаній і технологічної, сировинної або фінансової залежності від іноземних інвесторів для країни.

Найважливішим стратегічним напрямом України на сучасному етапі є інноваційний розвиток економіки. Вирішення цього завдання забезпечить перехід економіки країни на більш високий технологічний рівень і підвищить її глобальну конкурентоспроможність. Процес зростання інноваційної активності вимагає значного фінансового забезпечення, тому розвиток національної інноваційної системи України вимагає вирішення проблеми фінансування інноваційної діяльності.

The article is devoted to research problems of financial support of innovative activity of enterprises in Ukraine. The subject of the research is analysis of the current state of financial support of innovative activity of enterprises in Ukraine, identifying existing issues, and developing suggestions for resolving them

The most important strategic direction of Ukraine at the present stage is an innovative development of the economy. Meeting this challenge will ensure the transition of the economy to a higher technological level and increase its global competitiveness. The growth process of innovation activity requires significant financial support, so the development of the national innovation system in Ukraine requires the solution of the problem of financing innovation. Established that the development of innovation has become an integral part of reforming the economy.

Innovating and innovations are a primary factor for the development of a national economy. As the innovation performance in Ukraine remains to be low, system studies focused on identifying its reasons and finding the ways for the performance enhancement are of great practical importance. The structure and dynamics of different sources of financing are analyzed. The main shortcomings of the Ukrainian system of financing of innovative activity are revealed. The features of various sources of financing are identified, including the own funds of enterprises, state budget funds, funds of foreign investors, bank loans, venture funds. Insufficiency of state financing of innovative activity is revealed. It is established that for successful conducting of innovative activity it is necessary to use different sources of financing of innovative activity of enterprises.

The legal component can be improved though adjusting the taxation system to the innovation-specific purposes, to the needs of domestic producers protection, stimulation of domestic investment in the Ukrainian economy,

government guarantees to investors etc. Perpetual problems faced by the innovation sector in Ukraine (poor financing) are highlighted.

Practical value. Proposals that have been developed in article are aimed at increasing the level of financial support innovation enterprise.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, венчурні інвестори, банківське кредитування, краудфандинг, інвестиційні ресурси.

Key words: innovation, innovation activity, venture investors, bank lending, crowdfunding, investment resources.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

За останні десятиліття інновації проникли в усі сфери життєдіяльності суспільства. Сучасний світ не можливо уявити без вже впроваджених інновацій, так і без майбутніх нововведень, що сприяють подальшому прогресу. Вчені та фахівці з усього світу сходяться на думці, що сьогодні саме інновації становлять основну рушійну силу соціально-економічного розвитку.

В Україні загальні витрати на наукові дослідження і розробки (з усіх джерел) за останні

20 років не перевищували 1,3% ВВП [16]. Запровадження інноваційної політики стає безальтернативним для України, оскільки вона прагне до інтеграції у європейську спільноту та повинна забезпечити добробут своїх громадян на відповідному європейському рівні.

Економічна ситуація в Україні за останні декілька років значно погіршилась, основні проблеми викликані бойовими діями, які тривають на східній частині території країни, що також спричиняє нестачу фінансових ресурсів, які б могли бути спрямовані на розробку та

Рис. 1. Схематичне зображення структури фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства

Джерело: складено на основі [1].

Таблиця 1. Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств

	Загальна сума витрат, млн грн	У тому числі за рахунок коштів							
		Власних		Державного бюджету		Інвесторів-нерезидентів		Інших джерел	
		Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %
2010	8045,5	4775,2	59,35	87,0	1,08	2411,4	29,97	771,9	9,59
2011	14333,9	7585,6	52,92	149,2	1,04	56,9	0,40	6542,2	45,64
2012	11480,6	7335,9	63,90	224,3	1,95	994,8	8,67	2925,6	25,48
2013	9562,6	6973,4	72,92	24,7	0,26	1253,2	13,11	1311,3	13,71
2014 ¹	7695,9	6540,3	84,98	344,1	4,47	138,7	1,80	672,8	8,74
2015 ¹	13813,7	13427,0	97,20	55,1	0,40	58,6	0,42	273,0	1,98
2016 ¹	23229,5	22036,0	94,86	179,0	0,77	23,4	0,10	991,1	4,27
2017 ¹	9117,5	7704,1	84,50	227,3	2,49	107,8	1,18	1078,3	11,83
2018 ¹	12180,1	10742,0	88,19	639,1	5,25	107,0	0,88	692,0	5,68

Примітка: ¹ — Дані за 2014—2018 роки наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Джерело: побудовано автором на основі [16].

впровадження інновацій. Тому питання проблем фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств в Україні є досить актуальними, зважаючи що підприємства відчують дефіцит власних фінансових та інвестиційних ресурсів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Значний вклад у дослідження проблеми фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств в Україні зробили такі вчені: Г.В. Возняк, В.В. Зянько [8, с. 172], І.Ю. Єпіфанова [6], Я.А. Жаліло, О.І. Москаль, І.Г. Сокирьська, І.В. Колодяжна [10], А.М. Поручник, В.С. Савчук, А. Пересада, А. І. Федулова. Наукових досліджень за цією темою є достатньо багато, проте деякі питання все ж залишаються не в повній мірі висвітлені та невирішені, а саме ведення ефективної державної інноваційної політики та приватні джерела фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є аналіз сучасного стану фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств в Україні, виявлення існуючих проблем і розробка пропозицій щодо їх вирішення.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Потреба в інноваціях сьогодні актуалізується більше, ніж будь-коли раніше. Це пов'язано, по-перше, з необхідністю відновлення економіки країн після світової фінансової кризи, а інновації можуть стати ефективним засобом досягнення цієї мети, по-друге, із зміною спо-

собів функціонування економіки і суспільства внаслідок сучасних технологічних трансформацій, особливо у сфері ІКТ — впровадженні технологій штучного інтелекту, блокчейну, Інтернету речей та промислового Інтернету речей, 3-D друку, 5G зв'язку, доповненої та віртуальної реальності тощо, які докорінним образом змінюють процеси виробництва і будівництва, торгівлі і логістики, навчання і накопичення знань [19, с. 98].

За результатами одного з найбільш авторитетних рейтингів інноваційної діяльності — Глобального інноваційного індексу [1], Україна в 2019 р. опустилася на 47-е місце в світі, в той час як у 2018 р. Україна була на 43-й позиції. Найкращі показники в рейтингу цього року наша країна демонструє за результатами виробництва нових знань (17-е місце в світі), нематеріальних активів (17-е місце в світі) і діяльності вищої освіти (37-е).

Нині є недостатність фінансування інноваційної діяльності підприємствами у зв'язку з високою вартістю впровадження та освоєння нововведень, а також довгостроковістю вкладень. Підприємства не мають власних коштів на фінансування розробок, а можливість залучення фінансових коштів із зовнішніх джерел обмежена.

Розглянувши систему фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства подану на (рис. 1) потрібно зауважити, що основними складовими фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства є організаційні структури інституційної підтримки інноваційної діяльності і елементи фінансування [4].

Система фінансування інноваційної діяльності досить широка і джерелами фінансуван-

ня можуть бути підприємства, фінансово-промислові групи, малий інноваційний бізнес, інвестиційні та інноваційні фонди, органи місцевого управління, приватні особи. Всі вони беруть участь у господарському процесі і тим чи іншим чином можуть сприяти розвитку інноваційної діяльності підприємства [7].

Самофінансування, бюджетне фінансування, банківське кредитування та інвестування відносять до форм фінансового забезпечення підприємств. Фінансування інноваційної діяльності може здійснюватися за рахунок власних, залучених та позикових фінансових ресурсів.

Аналізуючи дані таблиці 1, можна побачити, що за висвітлений період 2010—2018 рр. найвагомішу роль у фінансуванні інновацій відіграють власні кошти підприємств, які фактично у питомій вазі джерел фінансування зросли на 28,84%. Фінансування з державного бюджету є мінімальне та за весь досліджуваний період та характеризується не великим обсягом коштів, хоча воно й зросло з 87 млн грн у 2010 році у 7 раз, до 639 млн грн у 2018 році, питома вага їх займає лише 5,25% від загального фінансування.

Значне погіршення можна побачити у показниках фінансування інноваційної діяльності інвесторами-нерезидентами: якщо у 2010 році об'єм фінансування був на вірні 2411,1 млн грн та питома вага складала фактично 30%, то у 2018 році ці показники катастрофічно обвалились до 107 млн грн, та складають на даний момент лише 0,88%. Та цей процес критичного зниження, якщо проаналізувати дані за період 2010—2018 рр., розпочався з 2014 року саме в цей період в Україні розпочались активні бойові дії та нестабільна політична ситуація, чим власне можна пояснити таке зниження активності інвесторів-нерезидентів у процесі фінансування інноваційної діяльності підприємств України.

У зв'язку з недостатністю фінансування інноваційної діяльності підприємств з боку державного бюджету та відтоком інвесторів-нерезидентів з ринку інноваційного фінансування, підприємствам доцільно звернути увагу на ще одне важливе джерело можливого фінансування — банки. Залучення банківських кредитів та банківських інвестицій могли б втамувати фінансовий голод, який відчувають підприємства України у питанні фінансування інноваційної діяльності.

Досвід розвинутих країн свідчить, що банки в інвестиційному процесі можуть працювати у трьох напрямках:

— обслуговування руху грошей, що належать клієнтам і призначені для інвестицій;

— акумулювання заощаджень і спрямування їх на ринок цінних паперів;

— вкладення в інвестиційні проекти як власних, так і залучених коштів.

Банківська система України нині діє переважно в першому напрямі, розвитку двох інших перешкоджає низка проблем, пов'язаних передусім зі строками та вартістю кредитів. Інвестиційний попит не задовольняється через брак необхідних обсягів інвестицій [12].

Аналізуючи проблеми, що перешкоджають активному впровадженню довгострокового банківського кредитування інноваційного бізнесу, треба передусім виділити основні системні вади вітчизняної банківської системи, які зводяться до [2, с. 60]:

— високої ризикованості підприємницької діяльності в Україні у сфері фінансового посередництва через відсутність досвіду роботи у ринкових умовах, слабкої матеріально-технічної бази, інвестиційного виснаження, слабкої відповідальності учасників господарських правовідносин;

— штучного стримування розвитку банківської системи внаслідок адміністративного тиску з боку владних структур при вирішенні тактичних народногосподарських завдань;

— порівняно високих резервних вимог до вітчизняних банків (у ЄС резервна ставка коливається від 0 до 20%, в Україні — до 14%);

— відсутності повноцінної конкуренції, стримування розвитку фінансово-промислових груп, високої витратності банківської діяльності, тощо.

На сьогодні банківська система України не відповідає потребам активізації інвестиційно-інноваційного процесу. Основний напрям реформування банківської системи України вбачається у підвищенні стійкості банків і розвитку реальної конкуренції в банківському бізнесі

Проблема фінансування інноваційного розвитку підприємств в Україні набуває все більш вагомого значення з огляду на посилення конкуренції як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Тому підприємствам потрібно посилити пошуки різноманітних джерел фінансування інноваційної діяльності, які сприятимуть активізації діяльності вітчизняних підприємств в Україні.

Особливістю інноваційної діяльності підприємств є високий рівень ризиків її проведення, особливо, на початкових етапах реалізації інновації. Ця особливість інновації визначає набір джерел орієнтованих на інвестування підприємств з високим ризиком виконання проєктів. Це краудфандингові платформи, венчурні фонди і "бізнес-ангели" [9, с. 39].

На сьогодні банківська система України не відповідає потребам активізації інвестиційно-інноваційного процесу. Основний напрям реформування банківської системи України вбачається у підвищенні стійкості банків і розвитку реальної конкуренції в банківському бізнесі.

Інноваційні форми фінансування проектів починають створювати істотну конкуренцію традиційним формам залучення фінансових коштів, таким як банківські кредити, державні позики чи емісія цінних паперів [18].

Через слабкий розвиток українського фондового ринку не вдається повноцінно використовувати його можливості та інструменти. Також для більшої частини населення процес інвестування коштів є доволі складним, незрозумілим і через нестабільну економічну ситуацію не викликає довіри [5, с. 253].

Отже, необхідно створити новий простий механізм взаємодії між компанією, яка потребує інвестицій для реалізації бізнес-ідеї, та інвестором, який готовий здійснити пожертви або вкласти кошти. Такий механізм отримав назву "краудфандинг", що дослівно перекладається як "публічне інвестування" [22, с. 425].

На сьогодні краудфандинг є одним з актуальних напрямків фінансування, набагато ефективнішим та менш витратнішим способом їх реалізації.

Наприклад, одна з найвідоміших краудфаудингових платформ у світі Kickstarter спеціалізується на реалізації різного роду проектів (від фільмів, кліпів до серйозних технологічних проектів), тобто є широко спеціалізовано. Щодо платформи Indiegogo, то вона спеціалізується на бізнесі, тобто є сайтом для колективного фінансування підприємств.

Вона працює за таким принципом: власнику проекту потрібно зареєструватися, розмістити опис ідеї і мінімальну суму коштів, яку необхідно зібрати. Якщо повністю зазначену суму не вдалося зібрати за певний період, то гроші повертаються вкладникам.

Краудфандинг в Україні також має свій розвиток, є власна краудфандингова платформа для збору фінансових ресурсів, яка називається Велика Ідея. Цей проект було засновано кілька років тому і завдяки спільнокоштові українські підприємці і не тільки, можуть реалізовувати власні ідеї та проекти. Серед найуспішніших українських проектів Великої Ідеї є фінансування Громадського ТБ, яке під час подій на Майдані збрало понад мільйон гривень [11].

Також слід відмітити, такі відомі українські проекти реалізовані шляхом краудфандинга на

платформі Kickstarter гаджет для дистанційного спостереження за домашніми тваринами Petcube (\$251 тисяч), універсальний годинник Lametric (\$258 тисяч) та спалах для смартфонів, iBlazr (\$56 тисяч). Краудфандинг в Україні тільки набирає популярності і прогнозується ще чимало успішних проектів.

Серед головних переваг краудфандингу можна назвати: простий та прозорий спосіб фінансування проектів; мінімізація ризиків; підтримка інноваційних проектів дозволить традиційним посередникам знаходити успішних і талановитих людей; краудфандинг дає змогу залучити гроші не одного, а відразу багатьох інвесторів; відкритість; реклама та додаткове просування проектів; широке коло учасників, що фінансують невеликі кошти в проекти, водночас результат очікується достатній для реалізації. Щодо недоліків, то слід відзначити такі: шахрайство, що викликає побоювання та низький рівень довіри; не підходить для великих проектів; несумлінність позичальників.

Таким чином, можна зробити висновки, щодо подальших перспектив краудфандингу, як інноваційного та ефективного інструменту фінансування. Краудфандинг є перспективним і досить ефективним інструментом для модернізації фінансової та інвестиційної системи більшості країн. Він має багато переваг та являє собою цікаву та перспективну технологію фінансування та інвестування великих проектів та ідей як в Україні, так і за кордоном [14].

Одним з основних економічних інструментів, що забезпечує інноваційний розвиток провідних країн світу є механізм венчурного фінансування. Головною перевагою венчурного фінансування є те, що об'єкту інвестицій не потрібно надавати заставу, крім того йому не потрібно сплачувати інвестору відсотки, як у випадку з банківським кредитом. Формальний ринок венчурного фінансування формують різні венчурні фонди. Під венчурним капіталом розуміють довгострокові прямі інвестиції пайового характеру, що вкладаються переважно на 3—7 років індивідуальними та інституціональними інвесторами (венчурними фондами) для створення і/або розвитку молодих інноваційних підприємств [13, с. 128]. Важливою особливістю більшості венчурних фондів України є те, що вони не орієнтовані на інвестиції в інноваційні підприємства, а використовуються як інструмент корпоративних інвестицій та оптимізації оподаткування в будівельному, фінансовому і аграрному секторі [15]. Чинне законодавство дозволяє їм видавати кредити під-

приємствам, що входять до складу корпорації, без сплати податків і зі зменшенням бази оподаткування прибутку. Тож не дивно, що до складу топ 100 венчурних фондів з найбільшим венчурним капіталом України, входять фонди саме цієї групи.

Інвестиційні проекти, які на сьогодні пропонуються в Україні, регіонах (навіть найкращі з них) ще не готові до нормального комерційного, в тому числі венчурного інвестування. Залучення коштів для венчурного інвестування з українських джерел надзвичайно ускладнене. Розглядаючи традиційні джерела, ми бачимо або дуже слабкий розвиток цього сектора економіки, або несприятливе законодавство і відсутність комерційного інтересу на тлі високого ризику. Але крім загальноекономічних перепон на шляху пошуку фінансування інноваційної діяльності, стають і такі, як наприклад, проста економічна необізнаність та неадекватність ринку. Водночас слід зазначити, що нині ринок венчурного капіталу в Україні знаходиться в стадії формування та розвитку, маючи істотний потенціал до розширення [3].

Ще одним суб'єктом венчурної діяльності є інвестор — фізична чи юридична особа, яка здійснює венчурне фінансування. Останнє передбачає дольову участь інвесторів у капіталі венчурної фірми шляхом придбання акцій. (На практиці інвестори венчурного капіталу намагаються придбати значну частку в новому підприємстві — від 20% до 40% [21, с. 29]).

У сучасній літературі виділяють дві категорії інвесторів: 1) інституціональні інвестори, які вкладають кошти у венчурні фонди; 2) індивідуальні інвестори ("бізнес-ангели") — заможні приватні особи, які надають свої власні кошти венчурним компаніям, акції яких не перебувають в обігу на фондовій біржі.

Бізнес-ангел — це приватний інвестор, що вкладає фінансові ресурси в інноваційні проекти на етапі створення або запуску підприємства в обмін на повернення вкладів та отримання частки у капіталі (звичайно не контрольний, а блокуючий пакет). Бізнес-ангели відрізняються від венчурних капіталістів тим, що оперують власними, а не запозиченими коштами. Пошук таких інвесторів стає для стартаперів однією із найважливіших складових бізнес-процесу. У країнах з розвинутою інноваційною інфраструктурою існують об'єднання бізнес-ангелів, діяльність яких спрямована на спрощення пошуку контактів і взаємодії між стартапами й бізнес-ангелами. В Україні таким механізмом може стати ринок інновацій. Стартап фактич-

но генерує інноваційну ідею, що може бути товаром на ринку інновацій, та бере на себе зобов'язання її втілити, тоді як бізнес-ангели фінансують даний проект [17].

Вони можуть інвестувати як від свого імені, так і через власні компанії. Основна перевага бізнес-ангелів перед традиційним банківським кредитом — приватні інвестори готові ризикувати. На відміну від банку, вони можуть надати як кредит на розвиток бізнесу, так і кредит на відкриття бізнесу. Крім того, вони беруть участь у бізнесі, дають професійні консультації, надають підтримку, адже вони безпосередньо зацікавлені в успіху підприємства. Недоліком бізнес-ангелів є обмежені можливості порівняно з банками [20].

Досліджуючи світові тенденції та вітчизняний стан економіки, а також враховуючи існуючі проблем у сфері інноваційної діяльності, зокрема у аспекті фінансування, можна внести такі пропозиції щодо їх вирішення:

- розробку комплексних інвестиційних проектів на державному рівні;
- на законодавчому рівні закріпити механізм пільгового оподаткування інноваційної продукції підприємств, який буде сприяти збільшенню власних джерел фінансування;
- запровадження інвестиційних податкових канікул в пріоритетних напрямках інноваційної діяльності;
- розробити та запроваджувати програму пільгових банківських ставок (довгих) за кредитами для інноваційних підприємств;
- покращити інвестиційний клімат в країні для залучення зарубіжних інвестицій;
- розвивати інші форми фінансової підтримки діяльності у галузі інновацій;
- активізувати інтерес з боку приватних інвесторів, шляхом розширення регулюючими органами різних видів підтримки інноваційної діяльності;
- надання дотацій, пільгових кредитів, гарантій українським та іноземним інвесторам, які беруть участь в інноваційній діяльності.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз показав, що на цьому етапі існують такі основні фактори, які зумовлюють проблему фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства, а саме:

- недостатність власних ресурсів у вітчизняних підприємств;
- відтік інвесторів-нерезидентів з ринку фінансування інновацій, які не спішають вкладати свої ресурси українську економіку;

— недостатня державна підтримка інноваційної діяльності, яка сприяла б розвитку інноваційної інфраструктури.

Запропоновані заходи, які висвітлені у дослідженні повинні частково вирішити проблеми, з якими стикнулись підприємства у питання фінансування інноваційної діяльності.

Подальших досліджень потребують механізми залучення джерел фінансування інноваційної діяльності, які можуть дати венчурні фірми, інвестиційні компанії, інвестиційні фонди, кредитні спілки, гранти тощо.

Література:

1. Глобальний інноваційний індекс 2019 р. До здорового способу життя — майбутнє медичних інновацій [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2019.pdf
2. Васильєва Т.А. Банківське фінансування інноваційної діяльності: монографія. — Суми: Ділові перспективи. — 2006. — 60 с.
3. Венчурне фінансування інноваційної діяльності підприємств / В.М. Матієнко // Економічний вісник Донбасу. — 2008. — № 1 (11). — С. 156—158.
4. Дехтяр Н.А. Механізм управління фінансовим забезпеченням інноваційної діяльності підприємств / Н.А. Дехтяр, Н.Г. Пігуль, О.В. Люта // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. — 2014. — Вип. 7. — Ч. 5. — С. 9—13.
5. Діамандіс П., Переможець: як досягти колозального успіху і вплинути на світ. Київ: 2016. 253 с.
6. Єпіфанова І.Ю. Власний капітал у системі фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств / І.Ю. Єпіфанова // Проблеми економіки. 2016. № 3. С. 239—244.
7. Закон України "Про інноваційну діяльність" від 7 липня 2002 р. № 40-IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
8. Зянько В.В. Інноваційна діяльність підприємств та її фінансове забезпечення в умовах трансформаційних змін економіки України: монографія / В.В. Зянько. Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2015. 172 с.
9. Ковтуненко К.В., Нестеренко О.В. Стратегія вибору альтернативного джерела фінансування інноваційної діяльності підприємства / К.В. Ковтуненко, О.В. Нестеренко // Електронне наукове видання "Modern Economics". — 2017. — № 5. — С. 39.
10. Колодяжна І.В. Джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств України // Економіка і суспільство. 2017. № 9. С. 448—453.
11. Краудфандинг: як зібрати кошти на реалізацію своєї ідеї [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://inspired.com.ua/ideas/crowdfunding/>
12. Кузнєцова А., Карпа Я. Банківський сектор України як джерело фінансування інвестиційно-інноваційної діяльності // Вісник НБУ. — 2004. — № 1. — С. 60—63.
13. Кузьмін О.Є., Литвин І.В. Венчурні організації у машинобудуванні: види та тенденції розвитку // Актуальні проблеми економіки. — 2009. — № 1 (91). — С. 126—135.
14. Молибог М.А. Краудфандинг як інноваційний інструмент фінансування проєктів [Текст] / М.А. Молибог, Н.В. Івашова // Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. — Суми: СумДУ, 2015. — С. 252—253.
15. Олейников А. Венчурні фонди в Україні: внутрішньокорпоративна оптимізація або високотехнологічний прорив? 2014 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://inventure.com.ua/analytics/formula/venchurnye-fondy-v-ukraine-vnutri korporativnaya-optimizaciya-ili-vysokotehnologicheskij-proryv>
16. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
17. Панков А.В. Особливості ведення інноваційної діяльності в умовах впровадження парадигми відкритих інновацій / Андрій Панков // Актуальні проблеми економіки. — 2013. — № 9. — С. 113—118.
18. Попович Д.В., Савчин Н.В. Краудфандинг як новітній спосіб фінансування в Україні. Молодий вчений. 2018. № 10. С. 873—875.
19. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2017 році: аналітична довідка / Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша та ін. — К.: УкрІНТЕІ, 2018. — 98 с.
20. Ульяницька О.В., Ярошенко Т.В. "Бізнес-ангели як альтернативна форма фінансування підприємницького сектору в Україні" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mre/2009_2/1.2.2.pdf
21. Юхименко В.В., Юхименко Т.В. Проблеми венчурного фінансування в Україні // Фондовий ринок. — 2009. — № 27. — С. 28—32.
22. Ягольницький О.А., Сулій В.А. Міжнародний досвід залучення фінансових ресурсів

підприємств / О.А. Ягольницький, В.А. Сулій // Електронний науково-практичний журнал "Інфраструктура ринку". — 2019. — № 31. — С. 425.

References:

1. Global innovation index (2019), "Creating Healthy Lives — The Future of Medical Innovation", available at: www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2019.pdf (Accessed: 10 February 2020).
2. Vasilyeva, T.A (2006), Bankivs'ke finansuvannya innovatsijnoi diial'nosti [Bank financing of innovation], Dilovi perspektyvy, Sumy, Ukraine.
3. Matienko, V.M. (2008), "Venture financing of innovative activity of enterprises", Ekonomichnyj visnyk Donbasu, vol. 1, pp. 156—158.
4. Dekhtyar, N.A. Pigul, N.G. and Lyuta, O.V. (2014), "The Mechanism of financial management support of enterprises' innovative activity", Naukovyi visnyk Hersonskogo derzhavnogo universytetu, vol. 5, pp. 9—13.
5. Diamandis, P. (2016), Peremozhets': iak dosiahty kolosal'noho uspiyku i vplynuty na svit [Winner: How to achieve enormous success and influence the world], FUND, Kyiv, Ukraine.
6. Yepifanova, I. Yu. (2016), "Equity Capital in the System of Financial Support of Enterprise Innovative Activity", Problemy ekonomiky, vol. 3, pp. 239—244.
7. Verkhovna Rada of Ukraine (2002), The Law of Ukraine "About innovative activity", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (Accessed 12 February 2020).
8. Zyanko, V.V. Epifanova, I.Y. and Zyanko, V.V. (2015), Innovatsijna diial'nist' pidpryemstv ta ii finansove zabezpechennia v umovakh transformatsijnykh zmin ekonomiky Ukrainy [Innovative activity of enterprises and its financial support in conditions of transitive changes of the Ukrainian economy], VNTU, Vinnytsya, Ukraine.
9. Kovtunencko, K.V. and Nesterenko, O.V. (2017), "The strategy of choosing an alternative source of financing for the enterprise innovative activity", Elektronne naukovye vydannia "Modern Economics", vol. 5, p. 39.
10. Kolodaznaya, I.V. and Borblik, K.E. (2017), "Sources of financing of innovative activity of enterprises of Ukraine", Economy and society, vol. 9, pp. 448—453.
11. inspired.com.ua (2014), "Crowdfunding: how to raise money for your idea", available at: <http://inspired.com.ua/ideas/crowdfunding/> (Accessed 12 February 2020).
12. Kuznietsova, A. and Karpa, Y. (2004), "Banking sector of Ukraine as a source of financing

of investment and innovation activity", Visnyk NBU, vol. 1, pp. 60—63.

13. Kuzmin, O.E. and Lytvyn, I.V. (2009), "Venture Organizations in Mechanical Engineering: Types and Trends in Development", Aktual'ni problemy ekonomiky, vol. 1, pp. 126—135.

14. Molibog, M.A. and Ivashov, N.V. (2015), "Crowdfunding as an innovative project financing tool", Mizhnarodna naukovopraktychna konferentsiia imeni prof. Balats'koho O.F. Ekonomichni problemy staloho rozvytku [International Scientific and Practical Conference named after prof. Balatsky O.F. Economic problems of sustainable development], SumDU, Sumy, Ukraine, pp. 252—253.

15. Oleynikov, A. (2014), "Venture funds in Ukraine: intra-corporate optimization or high-tech breakthrough?", In Venture Investment Group [Online], available at: <https://investure.com.ua/analytics/formula/venchurnyefondy-v-ukraine-vnutrikorporativnaya-optimizaciya-ili-vysokotekhnologicheskij-proryv> (Accessed 10 February 2020).

16. Official site State Statistics Service of Ukraine (2020), available at: <http://ukrstat.gov.ua> (Accessed 10 February 2020).

17. Pankov, A.V (2013), "Peculiarities of innovation activity in the context of open innovation paradigm", Aktual'ni problemy ekonomiky, vol. 9, pp. 113—118.

18. Popovych, D.V. Nazar, N.V. and Savchyn, N.V. (2018), "Crowdfunding as the newest way of financing in Ukraine", Molodyj vchenyj, vol. 10 (2), pp. 873—876.

19. Pisarenko, T.V. and Kvasha, T.K. (2018), Stan innovatsijnoi diial'nosti ta diial'nosti u sferi transferu tehnologij v Ukraïni u 2017 roci: analitichna dovidka [Status of innovation activities and activities in the field of technology transfer in Ukraine in 2017: analytical background], UkrISTEI, Kyiv, Ukraine.

20. Ulianytska, O.V. and Yaroshenko, T.V. (2009), "Business Angels as an Alternative Form of Financing the Entrepreneurial Sector in Ukraine", available at: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mre/2009_2/1.2.2.pdf (Accessed 8 February 2020).

21. Yukhimenko, V.V. and Yukhimenko, T.V. (2009), "Venture Financing Problems in Ukraine", Fondovij rynok, vol. 27, pp. 28—32.

22. Yagolnitskiy, O. Sulii, V. (2019), "International experience of financial resources of enterprises", Electronic professional scientific and practical journal "Market infrastructure", vol. 31, p. 425.

Стаття надійшла до редакції 21.02.2020 р.